

KINNISLEHMADE SÖÖTMISE MÕJUST JÄRGNEVALE LAKTATSIOONILE

M. Metsaalt

Kinnislehmade söötamise tugevuse mõju selgitamiseks lehma järgmise laktatsiooni toodangule moodustati Piistaoja Veisekasvatuse Katsejaamas kinnijäetavatest lehmadest kaks katserühma, kummaski 25 lehma. Katserühmad moodustati analoogide põhimõttel. Katses olid holšteiniverelised eesti mustakirjut tõugu lehmad, kes on suure piimajõudlusvõimega, kuid puuduliku söötamise korral võivad negatiivse energiabilansi perioodil kaotada palju oma kehamassist, millega kaasnevad toodangu langus, sigimise ja ainevahetuse häired. Katsesse võetud lehmade viimase 305 päeva toodang oli 1. rühmas 6541 kg piima, 256 kg piimarasva, piima rasvaprotsent 3,91 ja valguprotsent 3,21. 2. rühmas olid vastavad näitajad 6527-260-3,98-3,27. Katselehmad poegisid laudaperioodil jaanuarist kuni aprillikuuni. Põhisöötasid sai kogu kari võrdselt. Ratsioonis oli 5 kg heina, 4 kg söödapõhku ja 8 kg kuivsilu. Põhisööda toiteväärtus mõõtus 5,4 sü-ga. 1. rühma kinnislehmad said põhisöötadele lisaks 1 kg jõusööta, 2. rühma kinnislehmade jõusööda kogust suurendati 45 päeva enne loodetavat poegimist 4 kg-le. Mõlema rühma lehmad said päevas 100 g AICO segamineriaal-sööta. Kinnislehmade söödakulu on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Katselehmade söödakulu kinnisperioodil / *Feed consumption of cows in the dry period*

	1. rühm <i>1st group</i>	2. rühm <i>2nd group</i>
Kinnisperioodi pikkus päevades <i>Length of the dry period, d</i>	62	63
Kokku sü / <i>Total FU</i>	397	533
sellest jõusööt, sü / <i>among this concentrates, FU</i>	59	193
sü päevas / <i>FU/d</i>	6,4	8,5
sü päevas 45 päeva enne poegimist / <i>FU/d, 45 days before calving</i>	6,4	9,4

Lehmad kaaluti kinnisperioodi alguses, enne ja pärast poegimist ning igal laktatsioonikuul. Kinnisperioodi alguses oli lehma kehamass 1. rühmas 660 kg ja 2. rühmas 651 kg. Kinnisperioodil suurenes lehma kehamass 1. rühmas 87 ja teises rühmas 105 kg. Poegimisel vähenes lehma kehamass vasika, lootekestade ja lootevedeliku arvel 1. rühmas 67 ja 2. rühmas 68 kg. Vasika sünnimass oli mõlemas rühmas 37 kg.

Kinnisperioodi söödaratsiooni järgi söödeti lehma ka esimestel päevadel pärast poegimist. Lüpsilehmade põhisöötade ratsioon oli sama mis kinnislehmadel. Jõusööta söödeti vastavalt toodangule. Selleks kasutati jõusöödatehastes valmistatud segajõusööta, mille proteiinisaldus oli keskmiselt 13 %. Söödajuurvilja söödeti 15 kg päevatoodanguga lehmadele 10 kg ja üle 25 kg päevatoodanguga lehmadele 20 kg.

Karjatamisperioodil peeti lehma ööpäev läbi karjamaal. Kinnisperioodil rohkem jõusööta saanud lehmadel oli pärast poegimist parem söögiisu jõusööda söömiseks ja nende söödavajadust sai paremini rahuldada. Esimesel dekaadil peale poegimist oli lehmade päevalüps 1. rühmas 20,2 ja 2. rühmas 25,0 kg. Kolme esimese laktatsioonikuu jooksul vähenes lehma kehamass 1. rühmas 92 ja 2. rühmas 72 kg. Negatiivse energiabilansi perioodil kasutasid 2. rühma lehmad piima moodustamiseks 20 kg vähem kehavarusid, kuid lüpsid EKM-piima 213 kg rohkem. Samal ajal kasutasid nad ka 120 sü sööta rohkem. Positiivse energiabilansi perioodil, laktatsiooni lõpukuudel, oli aga 1. rühma lehmadel kehavarude kompenseerimine tunduvalt suurem ja laktatsiooni lõpuks saavutasid mõlema rühma lehmad eelmise laktatsiooni kehamassid (1. rühm 660 ja 656, 2. rühm 651 ja 654 kg).

Lehmade päevane piimatoodang ja söödakasutus laktatsioonikuude lõikes on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Katselahmade EKM-piima toodang ja söödakasutus päevas laktatsioonikuude lõikes
The daily ECM yield and feed consumption by the months of lactation

Laktatsiooni- kuu <i>Month of lactation</i>	1. rühm / 1 st group			2. rühm / 2 nd group		
	EKM-piima kg päevas <i>EKM yield, kg/d</i>	sü päevas / <i>FU/day</i> kokku <i>total</i>	jõusööta <i>concentrates</i>	EKM-piima kg päevas <i>EKM yield, kg/d</i>	sü päevas / <i>FU/day</i> kokku <i>total</i>	jõusööta <i>concentrates</i>
1.	26,3	18,3	11,3	29,2	13,4	13,4
2.	29,0	20,6	13,4	31,1	13,7	13,7
3.	27,2	19,8	13,0	29,1	13,5	13,5
4.	24,5	18,4	9,2	27,1	11,0	11,0
5.	22,4	18,0	7,2	24,6	7,6	7,6
6.	21,0	16,2	6,5	23,2	6,9	6,9
7.	19,0	16,1	6,0	21,3	6,5	6,5
8.	16,1	14,2	5,6	19,5	5,9	5,9
9.	12,4	12,6	4,6	14,4	5,1	5,1
10.	7,1	9,1	2,5	9,8	3,5	3,5

Laktatsiooni piimatoodang oli 1. rühma lehmadel 6150 kg ja 2. rühma lehmadel 6879 kg, seega kinnisperioodil tugevamini söödetud lehmad andsid aastas 729 kg EKM-piima rohkem. Kinnisperioodi ja laktatsiooniperioodi söödakasutus kokku oli 1. rühma lehmadel 5296 sü ja 2. rühma lehmadel 5807 sü. Söödakulu 1 kg EKM-piima tootmiseks oli esimeses rühmas 0,86 sü ja teises rühmas 0,84 sü. Ka jõusööda kulu 1 kg piima tootmiseks ei olnud rühmiti oluliselt erinev, vaatamata sellele et 2. rühma lehmad said aastas 368 kg jõusööta rohkem. 1 kg EKM-piima tootmiseks kulus esimeses rühmas 396 g ja teises rühmas 408 g jõusööta.

Karjatamisperioodil kasutasid suurema toodanguga lehmad karjamaasööta paremini. Esimese rühma lehmad tarbisid karjatamisperioodil karjamaarohtu 1049 sü ja 2. rühma lehmad 1198 sü ulatuses.

Mõlema katserühma lehmad poegisid normaalselt, poegimisjärgseid haigusi ei esinenud. Lehmi hakati seemendama 3. laktatsioonikuul. Esimese rühma lehmade tiinestamiseks kulus 1,5 seemendust, 2. rühmas 1,7 seemendust. Uuslüpsiperiood kestis 1. rühma lehmadel 96 päeva ja 2. rühma lehmadel 98 päeva.

Katsest selgus, et lehmade geneetilise piimajõudlusvõime kasutamisel on oluline tähtsus kinnislehmade söötmisel. Kinnisperioodil tugevamini söödetud lehmad andsid järgmisel laktatsioonil 6879 kg ja kinnisperioodil nõrgemini söödetud lehmad 6150 kg EKM-piima.

An Influence of Feeding Level of Dairy Cows in Dry Period on the Following Lactation

M. Metsaalt

Summary

The aim of this work was to compare two different feeding levels of dairy cows in the dry period. The cows of the first group obtained in the dry period 1 kg of concentrates a day, their analogues in the second group – 4 kg (during the dry period of 45 day). In all consumption of concentrates averaged 59 and 193 FU, according to the first and second group. During the following lactation the ECM yield of the cows of the second group exceeded that of the cows of the first group by 729 kg. The feed:milk ratio was 0.86 and 0.84 FU/kg ECM, respectively. Consequently, the higher feeding level of the dry cows had an advantage over the moderate feeding level.